

Botkyrka kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Skogsbacksskolan
belägen i Botkyrka kommun

Tillsyn i Skogsbacksskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Botkyrka kommun under höstterminen 2016. Skogsbacksskolan besöktes av Skolinspektionen den 28 och 29 november 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Resultaten på de nationella proven i årskurs 3 i matematik och svenska våren 2016 var genomgående lägre än genomsnittet för riket. I matematik varierade andelen elever som nådde kravnivån på de olika delproven från lägst 52,9 procent till högst 90,2 procent. Motsvarande siffror för riket var 78,0 till 92,4 procent. I svenska varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven från lägst 55,1 procent till högst 95,9 procent. Motsvarande siffror för riket var 89,6 till 97,4 procent.

Trygghet och studiero

Resultaten från den enkät som Skolinspektionen genomförde våren 2016 med den pedagogiska personalen och vårdnadshavarna till eleverna vid skolan är låga gällande tryggheten och studieron. Svaren från den pedagogiska personalen gav ett indexvärde om 5,7 på området trygghet och 4,4 på området studiero (på skalan 0–10 där ett högt värde indikerar en positiv uppfattning). Vårdnadshavarnas svar gav ett resultat på 6,3 på området trygghet och 4,4 på området studiero.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2017-08-21
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2017-08-21
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd samt att alla elever inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Det särskilda stödet ges inte alltid på det sätt och i den omfattning som behövs utifrån elevernas behov. Detta är delvis ett resultat av att arbetet med särskilt stöd tidigare har varit eftersatt och att det tar tid att åtgärda detta. Men skolan har även svårt att möta vissa elevers behov. Vidare förekommer det, trots ett aktivt arbete för att skapa en trygg skolmiljö, många kränkningar mellan elever på skolan. Detta leder till att alla elever inte känner sig trygga i skolan. Det råder även bristande studiero i vissa klasser. Dessa brister riskerar att ge negativa konsekvenser för elevernas välbefinnande och kunskapsutveckling. Skolan behöver därför vidta ytterligare åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att senast den 21 augusti 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att elever i behov av särskilt stöd ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Det särskilda stödet ges inte alltid på det sätt och i den omfattning som behövs utifrån elevernas behov. Detta är delvis ett resultat av att arbetet med särskilt stöd tidigare har varit eftersatt och att det tar tid att åtgärda detta. Men skolan har även svårt att möta vissa elevers behov. Bristen innebär sammantaget en risk för att berörda elevers utveckling mot utbildningens mål försvåras.

Av skollagen följer att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av läroplanen följer att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Skolinspektionens utredning visar att arbetet med särskilt stöd på Skogsbacksskolan har varit kraftigt eftersatt. Av informationsinhämtningen från rektorn inför tillsynen framgår att det tidigare funnits betydande brister i arbetet med särskilt stöd och dokumentationen från detta arbete. Av dokumentationen från det systematiska kvalitetsarbetet, Kvalitetsrapport grundskolan/grundsärskolan läsåret 2015/16, framgår även att under vårterminen 2016 identifierade skolan 19 elever med behov av särskilt stöd, men att brist på speciallärare och specialpedagog ledde till att eleverna inte fick det särskilda stöd de var i behov av.

Av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att situationen förbättrades under höstterminen 2016, bland annat genom att en speciallärare och en specialpedagog rekryterats. Samtidigt framgår av intervjuerna att inte alla elever får särskilt stöd utifrån sina behov. Rektorn anger i intervju att arbetet med särskilt stöd har förbättrats och att skolan nu ofta sätter in det stöd som eleverna är i behov av, exempelvis genom intensiv lästräning med specialläraren. Rektorn anger dock att skolan inte alltid ger det stöd som eleven är i behov av. Det finns enligt rektorn några elever med funktionsnedsättningar vars behov skolan inte har tillräckligt kompetens att tillgodose.

Av intervju med elevhälsan framgår att elevhälsan nu är fulltalig för första gången på länge och att tillgången till speciallärare och specialpedagog innebär

en avsevärd förbättring från tidigare. Representanter för elevhälsan berättar vidare att för många elever är skolan nu inne i en process där man håller på att utarbeta och prova stödformer. Detta är inte färdigt ännu och arbetet ligger efter. Elevhälsan framför vidare att det finns elever som är i behov av mer stöd än vad som ges, samt att någon eller några elever inte kan tillgodogöra sig undervisningen i en klass på ett bra sätt och skulle vara i behov av undervisning i ett mindre sammanhang. Även av intervju med lärare framgår att skolan har kommit långt inom arbetet med särskilt stöd, men att flera elever väntar på utredningar och insatser som inte är färdiga ännu. Vidare framför lärarna att speciallärarens tid inte räcker till för alla elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Eftersom Skogsbacksskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på Skogsbacksskolan tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Trots ett aktivt arbete för att skapa en trygg miljö på skolan förekommer det många kränkningar mellan elever. Vidare råder det bristande studiero i vissa klasser, exempelvis genom att några elever går runt och stör andra elevers skolarbete. Dessa brister kan riskera att ge negativa konsekvenser för elevernas välbefinnande och kunskapsutveckling.

Alla elever tillförsäkras inte en trygg skolmiljö

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

Skolinspektionens utredning visar att alla elever inte tillförsäkras en trygg skolmiljö. Av intervjuer med skolans trygghetsgrupp (en grupp med representanter från olika personalkategorier som arbetar för trygghet på skolan), lärare och rektorn framgår att det bedrivs ett aktivt arbete för att skapa en trygg miljö på skolan och att tryggheten på senare tid även har förbättrats. Trots detta förekommer det fortfarande många kränkningar på skolan mellan elever, vilket skapar en otrygghet för eleverna. Vid intervju med elever berättar några elever att det nästan varje dag blir bråk som ibland blir våldsamma. Av intervju med trygghetsgruppen framgår att tryggheten kartlades höstterminen 2016 och att denna kartläggning visade att det förekommer våld och kränkningar mellan elever. Enligt rektorn visar kartläggningen även att det finns elever som inte känner sig trygga på skolan. Vidare berättar representanter från trygghetsgruppen att antalet kränkningar varierar en hel del men bedömer att det kan vara cirka 20 kränkningar per månad som rapporteras till rektorn och huvudmannen. De flesta av dessa kränkningsärenden börjar som konflikter mellan elever och ungefär hälften leder till slagsmål. Av intervju med rektorn framgår att även om det varierar så får rektorn cirka 25 incidentrapporter på en vecka från personalen. Det vanligaste är enligt rektorn att två elever hamnar i konflikt och börjar slåss. Av intervju med rektorn och lärare framgår att det är några elever som återkommande är involverade i dessa konflikter. Av intervjun med lärarna framgår att det finns ett antal elever i varje klass som är rädda för dessa elever.

Studieron behöver i vissa fall förbättras

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Skolinspektionens utredning visar att alla elever inte tillförsäkras en utbildning som präglas av studiero. Detta eftersom det finns klasser med påtagliga brister i studieron. Av intervjuer med trygghetsgruppen, lärare och rektorn framgår att studieron visserligen har förbättrats, men samtidigt framgår av flera intervjuer att studieron varierar mellan olika klasser. Representanter för elevhälsan uppger vid intervju att studieron varierar och exempelvis är beroende på om ordinarie lärare eller en vikarie undervisar klassen. Men det finns också klasser där läraren inte förmår att skapa studiero. Elevhälsans representanter uppskattar att det finns 2–3 klasser där studieron inte är på en acceptabel nivå. Enligt trygghetsgruppen varierar studieron beroende på vilken lektion det är, vilka vuxna som är där och situationen i övrigt. När ordinarie lärare är på plats så är studieron, enligt trygghetsgruppen, betydligt bättre än vad det ibland är när vikarier håller i lektionen. Rektorn framför i intervju att studieron generellt är relativt god nu på skolan. Det finns dock klasser som har svårigheter med studieron, och framför allt är det någon enstaka klass där det behöver arbetas mer med studieron. Även i intervju med elever framhålls att det finns en klass där det kan vara stökigt, med elever som skriker och inte lyssnar på läraren. En elev berättar att ibland så är det även elever utanför klassrummet som stör. Vidare framgår av intervju med lärarna att det inte finns något enhetligt system på skolan för arbetet med studieron, men att lärarna utbyter erfarenheter om vad som fungerar. Bilden av att det finns klasser och situationer där studieron inte är på en tillfredställande nivå stärks av Skolinspektionens lektionsobservationer. Skolinspektionen har observerat lektioner i vissa klasser där studieron inte befinner sig på en acceptabel nivå. Detta kommer till uttryck genom att flera elever sprider oro i klassrummet genom att röra sig runt, prata högt och störa andra elever. Det var vid dessa tillfällen tydligt att undervisningen drabbades negativt och att elevernas kunskapsutveckling därmed försvårades.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Eftersom Skogsbacksskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten,

föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

På Skolinspektionens vägnar

Kristine Brosjö
Beslutsfattare

Mattias Ahlquist
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Skogsbacksskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Skogsbacksskolan

Skogsbacksskolan är en kommunal skola med förskoleklass och årskurserna 1–3 i grundskolan. Vid tillsynstillfället har skolan 211 elever. I anslutning till skolan finns även fritidshem där cirka 170 elever deltar.